Mapes de Patrimoni Cultural

Diputació Barcelona

Barraca 10 del Gibert

Rellinars

Ubicació

Comarca:	Vallès Occidental
Lloc/Adreça:	El Gibert de dalt
Emplaçament	Entre el Torrent del Vetllador i el Torrent de la Font d'en Sala
Alçada:	360

Coordenades:

Latitud:	41.64202
Longitud:	1.91716
UTM Est (X):	409820
UTM Nord (Y):	4610598

Classificació

Número de fitxa	08179 - 283
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Modern Popular Contemporani
Segle	XVIII-XX
Estat de conservació	Dolent
Notes de conservació:	Un moviment estructural ha provocat el seu progressiu enfonsament. Tota la corona exterior està afectada i la llinda presenta una esquerda important.
Protecció	Legal
Observacions protecció:	Decret 27/2011 del Consell Comarcal del vallès Occidental
Accés	Difícil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	08178A011000040000OK
Autoria de la fitxa	Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa:	ds., 23/02/2019 - 01:00

Descripció

Barraca de pedra seca situada en el bosc del Gibert de Dalt en el vessant dret, justament on neix la torrentera que travessa aquest indret d'est a oest, fins a retrobar el torrent de la Font d'en Sala, el més immediat de la déu d'aigua. S'hi pot accedir resseguint el torrent per la seva riba dreta.
Es tracta d'una construcció aèria aïllada força deteriorada. És de planta circular de 2,20 m de diàmetre. Esta feta de pedra irregular, les més grans s'han emprat en la construcció dels muntants i la llinda plana, força monumental, però esquerdada pel mig a causa de la pressió que exerceixen els murs en procés d'enfonsament. La porta d'accés està orientada al sud-oest (0,80 m d'alçada per 0,55 m d'amplada). Els murs tenen un gruix de 0,70 metres. La coberta és de volta per aproximació de filades amb una llosa de tancament central. L'alçada interior, des del terra al punt central de la volta és de 2,15 metres. Ha perdut el recobriment exterior característic de terra i pedruscall amb estrat herbaci que impermeabilitza l'interior de l'habitacle i en conseqüència també s'ha després gairebé tot el voladís (mesura des del terra, davant del portal 1,30 m). A l'interior es poden veure dos cocons situats un al costat de l'altre, arran de terra. El primer d'ells, situat a mà esquerra, mesura 0,35 m d'amplada per 0,40 m d'alçada per 0,40 m de fondària, mentre que el que hi ha a mà dreta mesura igual a excepció de l'amplada que mesura cinc centímetres menys. Hi ha una espitllera, orientada al nord-oest mig enfonsada.

Observacions:

Aquesta barraca no consta en l'inventari de l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra de construccions de pedra seca. Però sí que està documentada en el plànol de barraques i elements de pedra seca del Claudi Perarnau.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Rellinars aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterrassar el terreny i també en tines.
Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.
La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985)

gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

PLANS MAESTRA, Jaume (2009). Arquitectura tradicional rural en pedra seca a la comarca del Bages. Ajuntament de Bellpuig i Publicacions d l'Abadia de Montserrat.

RECULL HISTÒRIC DE MURA (2017). Pedra seca, pedra viva. Patrimoni vitícola i desenvolupament econòmic. Ponències i comunicacions de la IX Trobada d'Estudis per a la preservació del patrimoni de la pedra seca als Països Catalans.

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.